

מסורת הש"ס

(א) מ"ס ד"ה פ"ו, (ב) נבילה (כח.), (ג) חגיגה ה' (ד) נחלד"ג פ"מ ה"ט ונביל פ"ו, (ה) טהרות פ"י מ"ב, (ו) שם, (ז) פ"י כ"ס שנפרעין מן המת, (ח) ה"א חוטא ק"ז נפרעין מן הספדין שאומרים עליו שהוא ז"ל, (ט) ע"ז מ"ז, (י) ע"ז מ"ז, (יא) טהרות י"ג, (יב) נביל מ"ד, (יג) ט"ו.

ה

תורה אור השלם

1. ויאמר ה' משני ב'א וירח משעיר לבנו הופיע מזה פארן ואתה מרובת קרש במימנו אש דת לבנו: דברים לב ג

ה

לעזי רש"י

הומ"ר, לפצוץ (בלבוע על ידי שאיפה).

ה

מוסף רש"י

וללמוד אני צריך. אולי אולי לקיים (מגילה כח.), בדרך שנפנה ביום. שצריך נצטע (פ"ו מ"ז). כדי שלא יהא צריך להתרחק. הוי"א לפנות ביום שלא שיתקן מן הדין כדי שלא יהא אחרים רואים אותו (תורת יב).

הרואה פרק תשיעי ברכות

סב.

עין משפט נר מצוה

ע"א מ"י פ"ה מהלכות דעות הלכה ו' טו"ע א"ר"ס ס"ג ט"ק פ"ג ע"ב ב' מ"י שם טו"ע שם ט"ק פ"ג:

ב' טו"ע שם ט"ק ח: ע"ב ד"ן (מ"י) שם: ה' (מ"י) וטו"ע שם: ז' ו' מ"י פ"ג מ"ג מטמא משכב ומשכב הלכה ז':

פ"א ח' מ"י פ"ה מהלכות דעות הל' ו' טו"ע פ"ב ט' טו"ע י"ד סמן שם ט"ק א' נח"ש פ"ג ד"ק ס' ק"ן: פ"ג י' מ"י פ"ה מהלכות דעות הל' ו' טו"ע א"ר"ס ס"ג ט"ק ו' כ"ג: פ"ד ב' מ"י שם טו"ע א"ר"ס ס' ג' ט"ק י':

ה

רבינו חננאל

תניא אמר ר' עקיבא נכנסתי אחר ר' יהושע ולמדתי ממנו ג' דברים, למדת שאין נפנין מורח ומערב אלא צפון ודרום, וכי אין נפרעין מעומד אלא מיושב, ואין מקנחין בימין אלא בשמאל, אמר לו עד כאן היה נפנין, אמר לו תורה היא וללמוד אני צריך, וכן רב כהנא על חותי פוריה ר"ב (ואמ') ושפיעה דשח ושחק ועשה צרכיו כול'. מפני מה אין מקנחין בימין שנאמר ימימינו אש דת למו רבה בר בר חנה אמר מפני שהיה קרובה לפה ור' שמעון בן לקיש אמר מפני שקושר רב תפילין רב נחמן בר יצחק אמר מפני שמראה בה טעמי תורה כתנאי רבי אליעזר אומר מפני שאוכל בה ר' יהושע אומר מפני שכותב בה ר' עקיבא אומר מפני שמראה בה טעמי תורה א"ר תנאים כל הנלוים כל הצנוע בבית הכסא נצול משלשה דברים מן הנחשים ומה העקרבים ומה המזיקין ויש אומרים אף חלומותיו מיושבים עליו והוא בית הכסא הרהר במבראי כי הו עיילי ביה בי תרי אפי' ביממא מתוקי רבי אמי ורבי אסי הו עיילי ביה חד וחד לחודיה ולא מתוקי אמרי להו רבנן לא מסתפיתו אמרי להו אנן קבלה גמירין קבלה דבית הכסא צניעותא ושתיקתא קבלה דיוסורי שתיקתא ומבעי רחמי אביי מרביא ליה [אמיה] אמרא למיעל בהדיה לבית הכסא ולרביא ליה גדיא שעיר בשעיר מיחלף רבא מקמי דהוי רישא מקרקשא ליה בת רב חסדא אמגוזא בלקנא בתר דמלך עבדא ליה כוונתא ומנחא ליה ידא ארישיה אמר עולא ג' אחורי הגדר נפנה מיד ובבקעה כל זמן שמתעטש ואין חברו שומע איסי בר נתן מתני הכי ג' אחורי הגדר כל זמן שמתעטש ואין חברו שומע הובבקעה כל זמן שאין חברו רואהו מיתבי ג' יוצאין מפתח בית הבד ונפנין לאחורי הגדר והן טהורין במהרות הקלו ת"ש י"כמה ירחקו ויהיו טהורין כדי שיהא רואהו שאני אוכלי טהרות דאקילו בהו רבנן רב אשי אמר ימאי כל זמן שאין חברו רואה דקאמר איסי בר נתן כל זמן שאין חברו רואה את פרועו אבל לדידיה חזי ליה ההוא ספרנא דנחית קמיה דרב נחמן אמר האי צנוע באורחותיו הוה א"ל רב נחמן את עיילת בהדיה לבית הכסא וידעת אי צנוע אי לא דתניא אין קורין צנוע אלא למי שצנוע בבית הכסא ורב נחמן מאי נפקא ליה מיניה משום דתניא ג' כשם שנפרעין מן המתים כך נפרעין מן הספדין ומן העונין אחריהן ג' תנו רבנן איזהו צנוע זה הנפנה בלילה במקום שנפנה ביום איני ג' והאמר רב יהודה אמר רב לעולם ינהיג אדם את עצמו שחרית וערבית כדי שלא יהא צריך להתרחק ותו רבא ביממא הוה אויל עד מיל ובליליא א"ל לשמעיה פנו לי דוכתא ברחובה דמתא וכן אמר ליה רבי זירא לשמעיה חזי מאן דאיכא אחורי בית חבריא דבעינא למפני לא תימא במקום אלא אימא כדרך שנפנה ביום רב אשי אמר אפילו תימא במקום לא נצרכה אלא לקרן זוית גופא אמר רב יהודה אמר רב לעולם ינהיג אדם את עצמו שחרית וערבית כדי שלא יהא צריך להתרחק תניא נמי הכי בן עזאי אומר השכם וצא הערב וצא כדי שלא תתרחק משמש ושב ואל תשב ותמשמש שכל היושב וממשמש אפי' עושין כשפים באספמאי באין עליו ואי אנשי ויתבי ואח"כ משמש מאי תקנתיה כי קאי לימא הכי לא לי לא לי לא תחים ולא תחתים לא הגי ולא מהני לא חרשי דחרשא ולא חרשי דחרשתא תניא

רבא מקמי דהוה רישא ב' בתר דמלך עבדא ליה כוונתא ומנחא ליה ידא ב' תימה דע"כ לא מלך רצא עד אחר פטירתו של אביי כדמשמע לעיל ג' צוודא דבר הדיא וכן כדמזכיר דקאמר חומה דכיתיה דאביי אחיה לקמיה דרבא צנוק פרק אע"פ ד' (ס'.) והו תימה דלעיל ד' (נ.) משמע דלחא כחלוס פטירתה קודם פטירתו דאביי וי"ל מכל מקום לא נפטרה עד אחר אביי:

מליקו תוספות דמסכת ברכות

הוא אמר ר' עקיבא נכנסתי אחר ר' יהושע ולמדתי ממנו ג' דברים, למדת שאין נפנין מורח ומערב אלא צפון ודרום, וכי אין נפרעין מעומד אלא מיושב, ואין מקנחין בימין אלא בשמאל, אמר לו עד כאן היה נפנין, אמר לו תורה היא וללמוד אני צריך, וכן רב כהנא על חותי פוריה ר"ב (ואמ') ושפיעה דשח ושחק ועשה צרכיו כול'. מפני מה אין מקנחין בימין שנאמר ימימינו אש דת למו רבה בר בר חנה אמר מפני שהיה קרובה לפה ור' שמעון בן לקיש אמר מפני שקושר רב תפילין רב נחמן בר יצחק אמר מפני שמראה בה טעמי תורה כתנאי רבי אליעזר אומר מפני שאוכל בה ר' יהושע אומר מפני שכותב בה ר' עקיבא אומר מפני שמראה בה טעמי תורה א"ר תנאים כל הנלוים כל הצנוע בבית הכסא נצול משלשה דברים מן הנחשים ומה העקרבים ומה המזיקין ויש אומרים אף חלומותיו מיושבים עליו והוא בית הכסא הרהר במבראי כי הו עיילי ביה בי תרי אפי' ביממא מתוקי רבי אמי ורבי אסי הו עיילי ביה חד וחד לחודיה ולא מתוקי אמרי להו רבנן לא מסתפיתו אמרי להו אנן קבלה גמירין קבלה דבית הכסא צניעותא ושתיקתא קבלה דיוסורי שתיקתא ומבעי רחמי אביי מרביא ליה [אמיה] אמרא למיעל בהדיה לבית הכסא ולרביא ליה גדיא שעיר בשעיר מיחלף רבא מקמי דהוי רישא מקרקשא ליה בת רב חסדא אמגוזא בלקנא בתר דמלך עבדא ליה כוונתא ומנחא ליה ידא ארישיה אמר עולא ג' אחורי הגדר נפנה מיד ובבקעה כל זמן שמתעטש ואין חברו שומע איסי בר נתן מתני הכי ג' אחורי הגדר כל זמן שמתעטש ואין חברו שומע הובבקעה כל זמן שאין חברו רואהו מיתבי ג' יוצאין מפתח בית הבד ונפנין לאחורי הגדר והן טהורין במהרות הקלו ת"ש י"כמה ירחקו ויהיו טהורין כדי שיהא רואהו שאני אוכלי טהרות דאקילו בהו רבנן רב אשי אמר ימאי כל זמן שאין חברו רואה דקאמר איסי בר נתן כל זמן שאין חברו רואה את פרועו אבל לדידיה חזי ליה ההוא ספרנא דנחית קמיה דרב נחמן אמר האי צנוע באורחותיו הוה א"ל רב נחמן את עיילת בהדיה לבית הכסא וידעת אי צנוע אי לא דתניא אין קורין צנוע אלא למי שצנוע בבית הכסא ורב נחמן מאי נפקא ליה מיניה משום דתניא ג' כשם שנפרעין מן המתים כך נפרעין מן הספדין ומן העונין אחריהן ג' תנו רבנן איזהו צנוע זה הנפנה בלילה במקום שנפנה ביום איני ג' והאמר רב יהודה אמר רב לעולם ינהיג אדם את עצמו שחרית וערבית כדי שלא יהא צריך להתרחק ותו רבא ביממא הוה אויל עד מיל ובליליא א"ל לשמעיה פנו לי דוכתא ברחובה דמתא וכן אמר ליה רבי זירא לשמעיה חזי מאן דאיכא אחורי בית חבריא דבעינא למפני לא תימא במקום אלא אימא כדרך שנפנה ביום רב אשי אמר אפילו תימא במקום לא נצרכה אלא לקרן זוית גופא אמר רב יהודה אמר רב לעולם ינהיג אדם את עצמו שחרית וערבית כדי שלא יהא צריך להתרחק תניא נמי הכי בן עזאי אומר השכם וצא הערב וצא כדי שלא תתרחק משמש ושב ואל תשב ותמשמש שכל היושב וממשמש אפי' עושין כשפים באספמאי באין עליו ואי אנשי ויתבי ואח"כ משמש מאי תקנתיה כי קאי לימא הכי לא לי לא לי לא תחים ולא תחתים לא הגי ולא מהני לא חרשי דחרשא ולא חרשי דחרשתא תניא

רבא מקמי דהוה רישא ב' בתר דמלך עבדא ליה כוונתא ומנחא ליה ידא ב' תימה דע"כ לא מלך רצא עד אחר פטירתו של אביי כדמשמע לעיל ג' צוודא דבר הדיא וכן כדמזכיר דקאמר חומה דכיתיה דאביי אחיה לקמיה דרבא צנוק פרק אע"פ ד' (ס'.) והו תימה דלעיל ד' (נ.) משמע דלחא כחלוס פטירתה קודם פטירתו דאביי וי"ל מכל מקום לא נפטרה עד אחר אביי:

מליקו תוספות דמסכת ברכות

הוא אמר ר' עקיבא נכנסתי אחר ר' יהושע ולמדתי ממנו ג' דברים, למדת שאין נפנין מורח ומערב אלא צפון ודרום, וכי אין נפרעין מעומד אלא מיושב, ואין מקנחין בימין אלא בשמאל, אמר לו עד כאן היה נפנין, אמר לו תורה היא וללמוד אני צריך, וכן רב כהנא על חותי פוריה ר"ב (ואמ') ושפיעה דשח ושחק ועשה צרכיו כול'. מפני מה אין מקנחין בימין שנאמר ימימינו אש דת למו רבה בר בר חנה אמר מפני שהיה קרובה לפה ור' שמעון בן לקיש אמר מפני שקושר רב תפילין רב נחמן בר יצחק אמר מפני שמראה בה טעמי תורה כתנאי רבי אליעזר אומר מפני שאוכל בה ר' יהושע אומר מפני שכותב בה ר' עקיבא אומר מפני שמראה בה טעמי תורה א"ר תנאים כל הנלוים כל הצנוע בבית הכסא נצול משלשה דברים מן הנחשים ומה העקרבים ומה המזיקין ויש אומרים אף חלומותיו מיושבים עליו והוא בית הכסא הרהר במבראי כי הו עיילי ביה בי תרי אפי' ביממא מתוקי רבי אמי ורבי אסי הו עיילי ביה חד וחד לחודיה ולא מתוקי אמרי להו רבנן לא מסתפיתו אמרי להו אנן קבלה גמירין קבלה דבית הכסא צניעותא ושתיקתא קבלה דיוסורי שתיקתא ומבעי רחמי אביי מרביא ליה [אמיה] אמרא למיעל בהדיה לבית הכסא ולרביא ליה גדיא שעיר בשעיר מיחלף רבא מקמי דהוי רישא מקרקשא ליה בת רב חסדא אמגוזא בלקנא בתר דמלך עבדא ליה כוונתא ומנחא ליה ידא ארישיה אמר עולא ג' אחורי הגדר נפנה מיד ובבקעה כל זמן שמתעטש ואין חברו שומע איסי בר נתן מתני הכי ג' אחורי הגדר כל זמן שמתעטש ואין חברו שומע הובבקעה כל זמן שאין חברו רואהו מיתבי ג' יוצאין מפתח בית הבד ונפנין לאחורי הגדר והן טהורין במהרות הקלו ת"ש י"כמה ירחקו ויהיו טהורין כדי שיהא רואהו שאני אוכלי טהרות דאקילו בהו רבנן רב אשי אמר ימאי כל זמן שאין חברו רואה דקאמר איסי בר נתן כל זמן שאין חברו רואה את פרועו אבל לדידיה חזי ליה ההוא ספרנא דנחית קמיה דרב נחמן אמר האי צנוע באורחותיו הוה א"ל רב נחמן את עיילת בהדיה לבית הכסא וידעת אי צנוע אי לא דתניא אין קורין צנוע אלא למי שצנוע בבית הכסא ורב נחמן מאי נפקא ליה מיניה משום דתניא ג' כשם שנפרעין מן המתים כך נפרעין מן הספדין ומן העונין אחריהן ג' תנו רבנן איזהו צנוע זה הנפנה בלילה במקום שנפנה ביום איני ג' והאמר רב יהודה אמר רב לעולם ינהיג אדם את עצמו שחרית וערבית כדי שלא יהא צריך להתרחק ותו רבא ביממא הוה אויל עד מיל ובליליא א"ל לשמעיה פנו לי דוכתא ברחובה דמתא וכן אמר ליה רבי זירא לשמעיה חזי מאן דאיכא אחורי בית חבריא דבעינא למפני לא תימא במקום אלא אימא כדרך שנפנה ביום רב אשי אמר אפילו תימא במקום לא נצרכה אלא לקרן זוית גופא אמר רב יהודה אמר רב לעולם ינהיג אדם את עצמו שחרית וערבית כדי שלא יהא צריך להתרחק תניא נמי הכי בן עזאי אומר השכם וצא הערב וצא כדי שלא תתרחק משמש ושב ואל תשב ותמשמש שכל היושב וממשמש אפי' עושין כשפים באספמאי באין עליו ואי אנשי ויתבי ואח"כ משמש מאי תקנתיה כי קאי לימא הכי לא לי לא לי לא תחים ולא תחתים לא הגי ולא מהני לא חרשי דחרשא ולא חרשי דחרשתא תניא

רבא מקמי דהוה רישא ב' בתר דמלך עבדא ליה כוונתא ומנחא ליה ידא ב' תימה דע"כ לא מלך רצא עד אחר פטירתו של אביי כדמשמע לעיל ג' צוודא דבר הדיא וכן כדמזכיר דקאמר חומה דכיתיה דאביי אחיה לקמיה דרבא צנוק פרק אע"פ ד' (ס'.) והו תימה דלעיל ד' (נ.) משמע דלחא כחלוס פטירתה קודם פטירתו דאביי וי"ל מכל מקום לא נפטרה עד אחר אביי:

מליקו תוספות דמסכת ברכות